

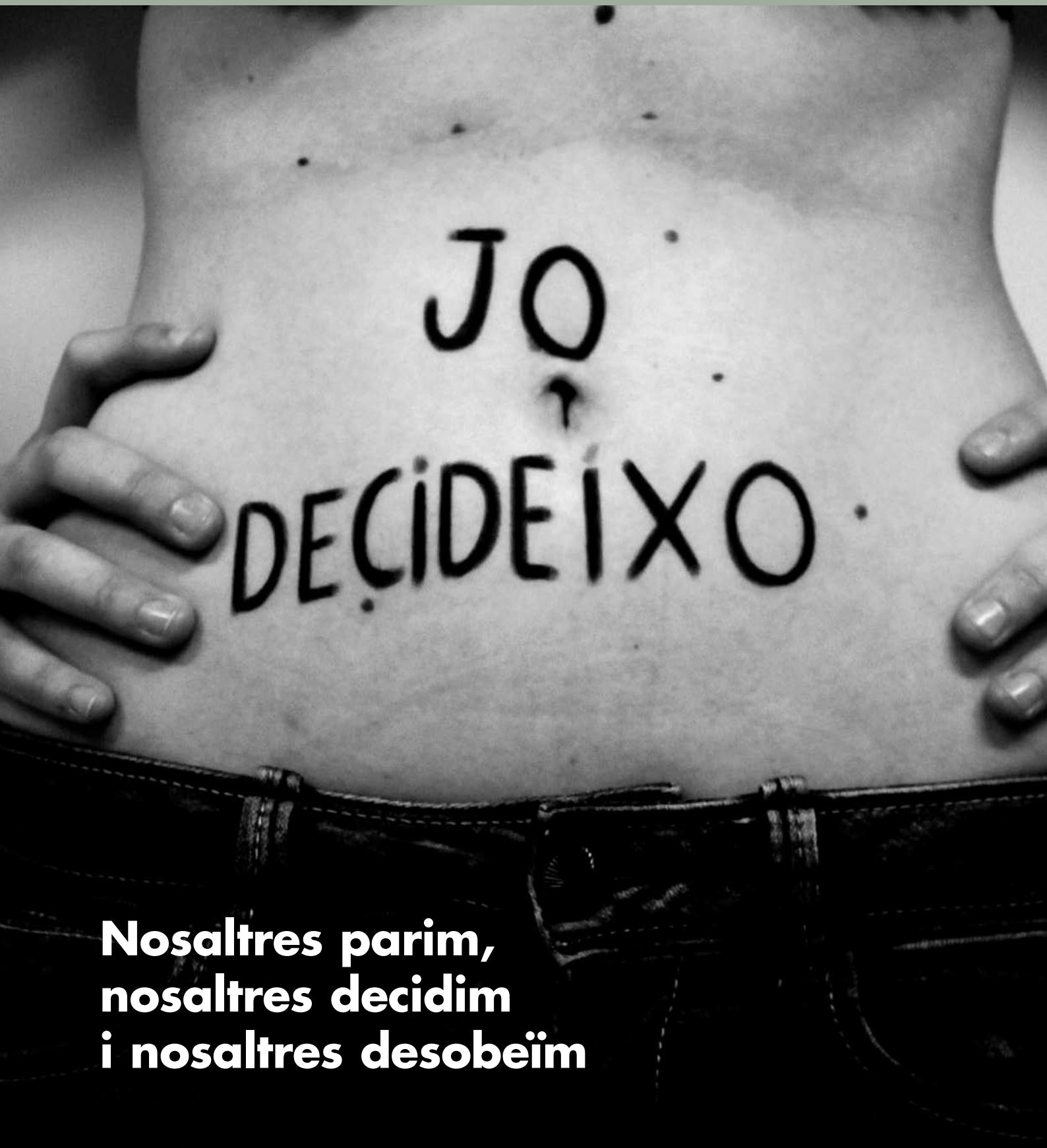
www.entrepobles.org

entrepobles

Revista periòdica

N. 61 • Primavera de 2014

cooperació poble a poble

**Nosaltres parim,
nosaltres decidim
i nosaltres desobeïm**

COMERÇ INTERNACIONAL

Compte amb el tractat de Comerç i Inversions UE-EUA (TTIP)

Olga Abad i Àlex Guillamón

S U M A R I

Compte amb el tractat de Comerç i Inversions UE-EUA (TTIP)	2
L'Estat es reserva el dret d'admissió...	4
Nosaltres parim, nosaltres decidim i nosaltres desobeïm	7
Dones de Negre	13
Pedagogia de la desobediència	15
III Trobada d'Experiències Transformadoress	16
L'efecte Gamonal	18

TTIP? Has sentit alguna vegada aquestes sigles? Si la resposta és negativa, ja comencem malament... Això ens confirma que els poders polítics i econòmics de la Unió Europea i dels Estats Units han aconseguit arribar a la quarta ronda de negociacions d'un acord de magnituds i efectes superlatius en tots els ordres de les nostres vides sense que ens haguem assabentat ni tan sols els sectors més actius i conscients de la nostra societat.

La realitat és que la Unió Europea i els Estats Units porten negociant un *Tractat Transatlàntic de Comerç i Inversions (TTIP)* des de juliol de 2013 «a recer» de l'opinió pública i de la societat civil, juntament amb les grans corporacions, i tenen presa per tan-

medis de comunicació. Els resultats foren desiguals. En alguns països s'aconseguien aturar, a d'altres no. Però a tots es donà un fort debat social i polític, i un treball conjunt des de diferents organitzacions, moviments i sectors, unint les lluites del camp i

car-lo aquest mateix any 2014. Atès que les barreres aranzelàries entre ambdues potències econòmiques no són molt significatives, les negociacions, se centren en la privatització i en el desmantellament –encara més gran si és possible– de la protecció laboral, ambiental i social.

Qui portem algunes dècades cooperant de prop amb països de l'Amèrica Llatina sabem què significa un Tractat de Lliure Comerç. Allà, a les societats que acostumen a veure com a deficitàries en educació, informació i institucionalitat democràtica, les organitzacions i els moviments socials forçaren debats públics, condicionaren l'agenda política i saltaren la barrera dels

de la ciutat. Alguna cosa haurem d'aprendre d'aquests processos.

El TTIP suposaria forçar la situació en el procés de liberalitzacions i privatitzacions que avui pateix la població europea amb les polítiques d'ajustament estructural de la *troika*, amb la seva manipulació de la crisi, i les conseqüències de la qual s'han traduït en retallades, acomiadaments, pèrdua de drets i de qualitat dels serveis, en posar la rendibilitat econòmica per sobre de tota la resta.

El TTIP ens afectarà en el sentit de desregular i convertir en objecte de negoci sense límits una gran varietat d'àmbits de la nostra vida: l'agricultura, els serveis públics, els

EDITA

Entrepobles

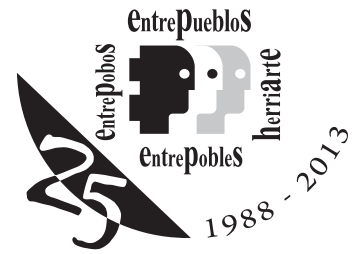
Associació declarada d'utilitat pública UP-78093-SD

MAQUETACIÓ I IMPRESSIÓ
Fundació Tam-Tam

DIPÒSIT LEGAL
B-21094-89

Entrepobles no s'identifica necessàriament amb les opinions expressades en aquest butlletí

Foto de coberta: Campanya de la Plataforma d'Osona pel Dret a l'Avortament

drets laborals, l'energia, la medicina, la sanitat, les finances (més encara), el medi ambient, la promoció de la cultura, les patents, etc. En el terreny del consum per exemple, es posaran en greu perill coses que fins ara s'havia aconseguit defensar com allò avançat en el tema de la compra pública responsable, l'etiquetat i el principi de precaució davant els «experiments oberts» com els transgènics o altres invents de la enginyeria de l'alimentació, les denominacions d'origen, etc. O, en l'àmbit mediambiental, la tècnica de la fractura hidràulica per extreure gas (fracking).

A això cal afegir un capítol de «protecció de les inversions» que, com ja passa amb tractats similars a Amèrica, permetrà a les grans empreses demandar els estats per decisions (d'interès social, drets laborals, protecció ambiental, etc.) que considerin que poden posar en perill els seus guanys.

Les conseqüències no poden ser altres que l'increment de l'atur i de la precarietat de la majoria de la població, una nova càrrega per a les classes treballadores, especialment per a les dones, sobre les que continua recaient majoritàriament el «mandat social» d'atendre les cures més bàsiques quan l'Estat se'n desentén.

Però el TTIP també castigarà durament una gran majoria d'empreses petites i mitjanes de tot tipus, la subsistència de les quals enfront les grans empreses de l'IBEX i les inversores multinacionals es convertirà encara més en una missió impossible.

Serà un pas més en la dualitat jurídica que estem denunciant des dels moviments ciutadans aquests anys: d'una banda hi ha les normes i regles jurídiques «dures», les que permeten als grans inversors, als «mercats», a les empreses financeres i les multinacionals continuar augmentant els seus beneficis sense restriccions socials, ambientals, democràtiques, etc.; aquestes són les que protegirà el TTIP per fer-les complir sempre

rigorosament. I de l'altra hi ha el «dret tou», aquelles lleis i declaracions que figuren a la part decorativa de les constitucions i pactes internacionals, on es reconeixen els drets de les persones i dels pobles; aquelles que mai troben mecanismes efectius de compliment i de sanció.

Però per sobre de tot això el TTIP significarà una sostracció més a la sobirania ciutadana, i al poc que ja queda de la institucionalitat democràtica, de decisions sobre aspectes vitals del funcionament de la nostra societat. Aquestes decisions quedaran no només «de fet», com fins ara, sinó «per dret», als despatxos que els lobbies tenen adossats als governs i parlaments. La decisió mateixa sobre l'aprovació del TTIP és un bon exemple d'això: debat ciutadà, el mínim possible. Si aconsegueixen tancar l'acord a finals de 2014, com tenen previst, només caldrà la seva ratificació en els diferents parlaments dels estats membres. Sí, aquest parlaments com les «nostres» Corts, la popularitat i crèdit de les quals estan entre la ciutadania, per raons òbvies, en números vermells.

Amb una mica de retard, una gran varietat de col·lectius, organitzacions i moviments socials que en aquests anys s'han aixecat per defensar els drets de la gent, ens formem i organitzem enfront d'aquesta nova onada amb dos reptes al davant: 1) aconseguir projectar llums i taquígrafs davant l'opinió pública i el debat ciutadà envers allò que pretenen negociar en «privat» i 2) aconseguir una coordinació efectiva amb moviments ciutadans crítics que ja s'aixequen a diversos països de la Unió Europea i dels Estats Units.

Aquesta serà la primera vegada que parlarem d'aquest tema en aquest butlletí, però de ben segur que no serà la darrera. Entrentant tant de bo que tota la gent que ens llegiu pugueu difondre i dur als vostres àmbits de treball i d'activisme aquest debat. ■

Amb una mica de retard, una gran varietat de col·lectius, organitzacions i moviments socials que en aquests anys s'han aixecat per defensar els drets de la gent, ens formem i organitzem enfront d'aquesta nova onada amb dos reptes al davant

MIGRACIONES

L'Estat es reserva el dret d'admissió...

Ana I. Fornés Constán – @bichodelcesto

...a totes les persones que vinguin de zones afectades per conflictes armats, espoli de recursos, impactes mediambientals i empobriment del territori produïdes per la Unió Europea i/o empreses transnacionals col·laboradores.

Què tenen a veure amb mi les migracions? I les persones que migren? Podem preguntar-nos aquestes i d'altres qüestions des de diferents posicionaments. Si partim de la base que no ens considerem obertament racistes i xenòfobs, hauríem d'anar qüestionant-nos les pràctiques socials i legals que tenen a veure amb la migració per veure quina és la nostra posició, i en el seu cas, si adoptem una actitud crítica i política al respecte.

Actualment hem assumit amb tota naturalitat el racisme institucional que suposen les lleis d'immigració i estrangeria. En certa manera ens resulta profundament lògic que hagin d'existir les fronteres, i a més controlades. Considerem que forma part de la sobirania dels Estats nació el control sobre el seu propi territori. Però llavors, a què es deu que aquest control sobre la sobirania se cenyeixi estrictament a poques qüestions, sent una d'elles les migracions? Perquè cal controlar i evitar que vinguin immigrants?

Els mitjans de comunicació transmeten i creen pràcticament aquest mateix marc perquè albirem la realitat migratòria i acceptem *l'statu quo* de les polítiques d'estrangeria sense qüestionar-nos les injustícies i sense que puguem assolir cert nivell de comprensió. Se'ns mostra com un fenomen inevitable, aliè, que prové de la fatalitat i de la violència. Com si la nostra societat no tingués res a veure amb la desigualtat i l'empobriment d'altres territoris.

El discurs oficial s'emmarca en la seguretat. Per això es promou la «immigració controlada». Però la realitat és que la lògica del control de les migracions és més propera a la del control dels recursos naturals que a la gestió pròpia d'un assumpte polític i humà.

Existeix un nivell de lucre molt alt en què s'involucren tot tipus d'agents. D'un costat, els Estats, per als que la militarització de les fronteres externes i internes suposa una aposta per les tecnologies militars amb la creació de l'enemic «immigrant» a qui

Mélan Contraintes

cal interceptar, fins i tot per a protegir-los d'ells mateixos. D'aquesta manera es legitima l'ús de les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat, els subcontractes a certes empreses socials i el manteniment d'instal·lacions que suposen camps de deportació, com ara els CIES els Centres d'Internament d'Estrangers.

Al mateix temps els Estats, ingressen moltíssims diners a les ambaixades, els consolats i a les delegacions d'estrangeria que rau en l'Estat espanyol, mitjançant les sol·licituds de visats, de permisos de treball i/o residència i altres tràmits, que en molts casos es cobren independentment de si es concedeixen o no.

D'altra banda, el tancament de fronteres, que beneficia principalment les màfies, per a les quals el trànsit i el tràfic d'éssers humans (que a més suposa una explotació sexual, laboral o d'altre tipus) suposen una font

El discurs oficial s'emmarca en la seguretat. Per això es promou la «immigració controlada»

d'ingressos continuada, ja que per a moltes de les persones que migren la seva única oportunitat passa per caure a les xarxes. En especial per a les dones.

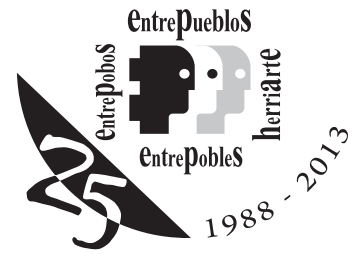
Fóra convenient (re) pensar els mecanismes actuals de repressió que es realitzen al nostre territori i veure'ls amb altres lectures, que ens permetin polititzar la nostra acció i lluitar contra les pràctiques racistes i xenòfobes, com ara les batudes per perfil ètnic, la burocratització de la (des) ciutadania i l'exclusió sistemàtica de l'accés als drets, els CIE, i les deportacions.

Les fronteres són demarcacions geopolítiques que delimiten no tant els territoris, sinó els éssers humans, categoritzant qui té dret a viure, qui té dret a gaudir de drets, fins i tot els mateixos drets humans que diem que són universals, i qui no. A més tenen un caràcter pseudo-sagrat, segons el qual, per al nostre imaginari col·lectiu, se sosté la pau social. Què passaria sinó existissin les fronteres? L'alternativa a les fronteres és el caos? Resulta estrany com aquest discurs cala en profunditat a mesura que s'ha globalitzat i colonitzat el món amb les pràctiques capitalistes. Perquè cal sotmetre a la població empobrida als «altres» territoris. I perquè és on es produeixen els fenòmens del trànsit il·legal. Al costat dels paradisos fiscals, són els llocs on es produeixen els més grans moviments de capital i de tràfic de mercaderies il·legals, entre elles, la d'éssers humans.

La burocràcia, d'altra banda, institucionalitza aquesta categoria d'éssers humans amb la pròpia llei de procediments administratius. Qui hagi arribat a territori europeu haurà d'ajustar-se a rígids estàndards per poder tenir accés a un «permís» que els dóna precisament el permís per ser al territori. De tal manera que s'ajustin a la norma i principalment, al mercat de treball mitjançant aquests mecanismes de control.

Les batudes racistes consisteixen a la persecució i detenció a l'espai públic (i fins i tot al privat) mitjançant identificacions i detencions que es realitzen a les persones pels seus trets fenotípics. Són discriminatòries i il·legals. Però no obstant això, es realitzen des de fa temps i fins i tot muten en funció de la denúncia social. Les persones immigrants poden ser interceptades en qualsevol moment (quan van a la feina, a realitzar gestions d'estrangeria, en els mitjans de transport públics) per les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat i a partir d'aquest moment pot començar l'odissea de la seva deportació de maneres múltiples.

Els Centres d'Internament d'Estrangers (CIE) són camps d'exclusió on es tanca a les persones que poden ser (o no) deportades. A les víctimes dels CIE se les tanca per no tenir permís de treball i de residència, mentre es tramita la seva possible deportació. D'una banda, queda constància a nombro-

*Els Centres
d'Internament
d'Estrangers
(CIE) són camps
d'exclusió on
es tanca a les
persones que
poden ser (o no)
deportades*

Miliana Contraintis

sos informes des de 2009 que es vulneren els drets i llibertats fonamentals, a més de les denúncies múltiples per tortura, abusos sexuals, maltractaments i fins i tot morts a la majoria de CIE a on les organitzacions

Les deportacions són la manera de tancar el cicle repressiu. I consisteixen a l'expulsió de persones pel fet de ser immigrants i pobres. Són un drama autèntic perquè són una mort social en vida (suposen un trencament radical del projecte vital propi) i per la violència amb què s'executen. Tant pel fet que la gent no pugui preparar el seu viatge, ni tancar la seva vida aquí, sinó per les condicions mateixes del viatge, que són inhumanes la majoria de les vegades. Les deportacions es fan en avions i vaixells comercials (amb d'altres passatgers), però també es registren vols llogats *ex professo* (a Air Europa) amb la finalitat de deportar éssers humans.

La mort la trobem a tots els mecanismes de repressió, no només perquè ells mateixos són mort (de molts tipus) sinó per la gran quantitat de persones que han estat assassinades, violades, mutilades, torturades i desaparegudes.

Generalment els discursos oficials diuen que es protegeix a les persones immigrants, però veiem que és justament el contrari. S'exerceixen tot tipus de mecanismes repressius precisament perquè aquestes persones lluiten contra aquest sistema criminal que les categoritza, les rebutja i les intenta exterminar. Es rebel·len al destí, a les polítiques, a la fatalitat i a la por.

Què fem nosaltres? ¿No hauríem de solidaritzar-nos amb la seva lluita, que en certa manera és la de totes, i posicionar-nos políticament amb un projecte de transformació social que tingui en compte l'eradicació de tot tipus de racisme, especialment el racisme d'Estat? **Ni por, ni pena; respecte i solidaritat.** ■

*Ni por,
 ni pena; respecte
 i solidaritat*

socials tracten d'esbrinar i de denunciar tot el que hi passa. Actualment a l'Estat espanyol hi ha 7 en funcionament. A la Unió Europea i països veïns hi ha quasi 500 centres dels quals es coneix l'existència. Malgrat això, hi ha constància que moltes comissaries i altres espais similars funcionen amb aquesta finalitat, això augmenta encara més la seva opacitat.

EntrePobles ASSOCIAT I COL·LABORA

«És el moment de la veritable solidaritat»

Butlleta de subscripció al dors

DRETS DE LES DONES

Nosaltres parim, nosaltres decidim i nosaltres desobeïm

Comissió Feminismes d'Entrepobles

No hi ha res més personal ni més polític per a les dones que el nostre cos... Per això des del feminisme es continua afirmant el que a hores d'ara hauria de ser una obvietat: «el meu cos és meu», una reivindicació que recull l'exigència de llibertat i autonomia individual i també de justícia social ja que l'exercici dels drets sexuals i dels drets reproductius requereix l'existència d'unes condicions socials, polítiques i econòmiques que ho facin possible per a totes les dones.

En el marc de l'actual crisi sistèmica pren una força més gran l'aliança patriarcal entre les polítiques neoliberals i el fonamentalisme religiós, que nega el dret de les dones a decidir, controla la seva sexualitat i la reproducció, i es converteix en un dels instruments més importants per a una ofensiva ideològica, social i legal que amenaça amb una greu regressió a escala global dels èxits assumits en les darreres dècades per a l'emancipació de les dones.

El que està passant al nostre país amb l'anomenada Llei Gallardón, cal contemplar-ho necessàriament en el context d'aquesta ofensiva global, tant com cal la solidaritat feminista per enfrontar-la.

Seguidament presentem una ràpida retrospectiva sobre la situació de l'avortament en alguns països on Entrepobles porta anys col·laborant amb els moviments feministes en defensa dels drets de les dones, que deixa al descobert una crua realitat. Amb alguna excepció les dones enfronten múltiples obstacles per al lliure exercici dels seus drets sexuals i reproductius. Governos de signe diferent tenen en comú l'aliança amb el fonamentalisme religiós i la misogínia. Són milers, milions les dones que lluiten diàriament per assolir un mínim d'autonomia sobre llurs vides, a les que sistemàticament se'ls nega la possibilitat de decidir lliurement sobre la interrupció d'embarossos no desitjats.

Un recorregut per totes aquestes legislacions en relació amb l'avortament que vulneren els acords internacionals sobre salut i drets sexuals i reproductius (DSDR) subscrits de manera cínica per la majoria dels estats. Els drets sexuals i reproductius són part integral dels drets humans i garantir el seu gaudi és indispensable per assolir el

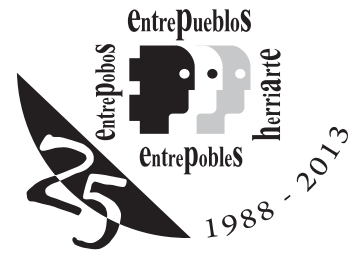
Miriam Gantier

Acció de l'Assamblea de Dones Populars i Diverses a Quito (Equador)

benestar físic, mental i social. Per això cal que es respecti el dret de les dones a decidir de manera lliure i responsable sobre les qüestions relacionades amb el seu cos. Els DSDR formen part de l'agenda comuna del feminisme, encara que es tinguin en compte els diferents contextos dels països i el diferent nivell de conscienciació de les organitzacions.

Al món es realitzen milions d'avortaments cada any. Les conseqüències dels avortaments il·legals són una de les principals causes de mortalitat materna. Malgrat tot, les polítiques estatals continuen dominades per legislacions restrictives. Aquesta doble dimensió (violació de drets i risc sanitari) segueix motivant l'activisme de moviments feministes i d'organitzacions de professionals de la salut.

*Governos de
signe diferent
tenen en comú
l'aliança amb el
fonamentalisme
religiós i la
misogínia*

Campanya «Déjala decidir» (Perú)

*Les dones
desapareixem
com a subjectes
de drets, per
passar a ser
alguna cosa
instrumental
als drets «del
concebut», a qui
a més s'atribueix
personalitat
jurídica*

Què passa a l'Estat espanyol?

El títol de l'avantprojecte de reforma de la llei de l'avortament que el passat 20 de desembre aprovà el Consell de Ministres té una càrrega ideològica que no permet cap dubte: «Llei de protecció de la vida del concebut i drets de la dona embarassada». Des del govern es recupera d'aquesta manera el discurs franquista de negació de les dones com a éssers sexuals i la maternitat com el seu destí natural. «... La maternitat a la qual el feminisme havia donat una resignificació, considerada com a opció en el projecte de vida de les dones, reapareix amb força en el discurs oficial com a imposició i imperatiu diví que marca la natura de la condició femenina i per tant la posició de totes les dones a la societat...» (Justa Moreno)

L'avantprojecte de llei assenyala que l'avortament és un delictes excepte en dos supòsits: que l'embaràs sigui fruit d'una violació (al·legable en les 12 primeres setmanes) i que generi un «greu perill per a la vida o la salut física o psíquica de l'embarassada» (al·legable en les 22 primeres setmanes). D'aquesta manera desapareix el supòsit de malformació, malaltia incurable o anomalia fetal incompatible amb la vida, que amb una o una altra formulació ha existit durant tres dècades. Que el fetus tingui un problema de salut, per més greu que aquest sigui i encara que li produeixi la mort només néixer, ja no serà en ell mateix un motiu legal per avortar.

Aquesta modificació suposa la denigració legal i social de les dones, imposant la tutela psiquiàtrica, mèdica i legal sobre la

seva capacitat de decidir, que s'agreuja en el cas de les menors de 18 anys. Aquesta nova regulació torna a una situació més restrictiva que l'assolida amb la despenalització parcial de 1985.

De fet, amb aquesta nova legislació, l'Estat espanyol torna a ser a la cua d'Europa en el reconeixement dels Drets Sexuals i Reproductius. L'avantprojecte de la reforma de la llei de l'avortament s'ha gestat i elaborat a esquena de les dones, dels moviments feministes, d'experts juristes i professionals de la bioètica i de la sanitat, així com de les recomanacions del Parlament Europeu i l'Organització Mundial de la Salut. Les dones desapareixem com a subjectes de drets, per passar a ser alguna cosa instrumental als drets «del concebut», a qui a més s'atribueix personalitat jurídica, en una de les manifestacions més misògines de menyspreu absolut a la vida de les dones.

Aquest avantprojecte reforça la consideració penal de l'avortament, de manera que seran molt poques les dones que podran avortar en els supòsits despenalitzats, menys que les dones qui ho podien fer amb la llei de 1985 i amb la de 2010 (encara vigent).

L'experiència col·lectiva de 35 anys de mobilitzacions pel dret a l'avortament dona força i sentit a les reivindicacions que es plantegen des de fa anys les organitzacions feministes:

- Instar al Govern de l'Estat a retirar l'avantprojecte de llei del Govern de manera immediata.
- Que l'avortament surti del Codi Penal.

- Reconeixement del dret a la interrupció voluntària de l'embaràs, a la lliure decisió de les dones: sense interferències, sense condicionaments, sense tuteles ni penalitzacions.
- Accés universal a la informació i a la formació en matèria de sexualitat, incloent-la als currículums acadèmics.

I a d'altres països del món?

Al Perú

L'avortament és penalitzat excepte que hi hagi raons terapèutiques. Tanmateix, l'accés a l'avortament terapèutic en els serveis de salut està restringit, ja que la falta de reglamentació d'aquest (segueix sense aprovar-se el protocol de l'avortament terapèutic), genera incertesa en els professionals de la salut i en les dones sobre quan, com i on cal realitzar aquesta interrupció de l'embaràs.

L'Estat ha postergat l'autonomia de la dona sobre el seu cos i el seu projecte de vida en benefici d'altres, ja que l'avortament se sanciona fins i tot quan l'embaràs prové d'un fet cruel com la violació sexual. Està penat amb una pena privativa de llibertat de dos anys excepte en els casos d'avortaments ètics (per violació o inseminació artificial no consentida), o eugenèsics (si l'esser en formació té greus tares físiques o psíquiques), la pena dels quals és de 3 mesos.

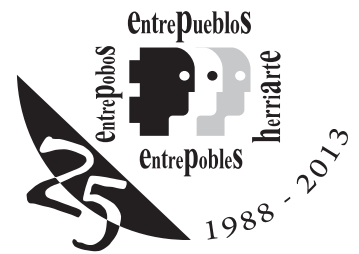
La penalització de l'avortament genera un sistema d'atenció clandestina i insegura que obstaculitza l'exercici d'alguns drets de les dones, que genera problemes de justícia social i de salut pública, ja que són les dones

pobres les que es veuen obligades a sotmetre's a procediments perillosos.

La distribució gratuïta en els centres de salut de l'anticoncepció oral d'emergència ha estat prohibida pel Tribunal Constitucional. Els adolescents tenen barreres legals d'accés als serveis de salut sexual i reproductiva.

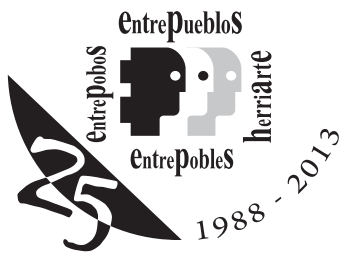
Al Perú no existeixen investigacions oficials sobre la situació de l'avortament. Tanmateix, els estudis existents assenyalen que aquest, lluny de disminuir, augmenta de manera sistemàtica. La xifra d'embarassos no desitjats al Perú segons la ENDES (Enquesta Demogràfica de Salut i Família) és del 57% dels naixements, això significa que 1,8 milions de criatures van néixer sense que els seus pares els haguessin desitjat. Les dones continuen tenint més fills que els que desitgen tenir, sent les dones rurals les es troben més lluny d'acomplir el seu ideal reproductiu. Segons una estimació estadística realitzada a finals de 2006, al Perú es practicaven 371.420 avortaments clandestins cada any, sobretot en dones i adolescents pobres de zones rurals i urbanes. L'Estat reconeix que l'avortament és la tercera causa directa de mort materna. Tanmateix, és probable que el seu impacte sigui més gran, ja que molts avortaments s'haurien amagat als registres com a «hemorràgies».

El Perú té un marc legal que limita l'exercici lliure de la sexualitat i de la reproducció, contradient els estàndards internacionals generals de drets humans, i les recomanacions rebudes per Perú dels òrgans de seguiment dels diversos tractats.

El Perú té un marc legal que limita l'exercici lliure de la sexualitat i de la reproducció, contradient els estàndards internacionals generals de drets humans

*A Nicaragua,
l'avortament
és un delictes
en qualsevol
circumstància*

*El Salvador
forma part dels
països amb la
legislació més
restrictiva quant
a l'avortament*

*La pràctica de
l'avortament a
Cuba és legal.
Al costat de
l'Uruguai
(i Mèxic DF)
són els únics
països d'Amèrica
Llatina que
compten amb
lleis de terminis*

Exigències des de la societat civil a l'Estat peruà:

- Comptar amb dades fiables sobre l'avortament i la mortalitat materna.
- Oferir educació integral sobre sexualitat i serveis especialitats per adolescents.
- Accés a la gamma més ampla d'anti-conceptius, incloent l'Anticoncepció Oral d'Emergència.
- Accés a serveis adequats d'avortament terapèutic.
- Revisar la legislació punitiva sobre l'avortament.
- Polítiques públiques sense ingerències religioses. Garantia d'un estat laic.

A Nicaragua

A Nicaragua, l'avortament és un delictes en qualsevol circumstància. La prohibició no admet excepcions, fins i tot en les situacions en què continuar amb l'embaràs posa en perill la vida o la salut de la dona o la nena, i quan l'embaràs és conseqüència d'una violació.

El nou Codi Penal que entrà en vigor el 2008 revocant les disposicions legals que permetien l'avortament terapèutic des de feia més d'un segle, preveu penes de presó per a les dones i les nenes que sol·liciten o aconseguen que se'ls practiqui un avortament, i per als professionals de la salut que proporcionin serveis d'avortament i l'atenció obstètrica que calgui per salvar vides i preservar la salut del pacient.

La revocació de les disposicions legals que permetien l'avortament terapèutic posa en perill les vides de les dones i de les nenes i col·loquen els professionals de la medicina en una posició difícil. El gran nombre d'embarassos adolescents a Nicaragua implica que moltes de les afectades per la llei reformada són nenes menors de 18 anys.

La defensa de l'avortament és encara una reivindicació constant per a les organitzacions feministes, que no renuncien a un diàleg amb les dones que practiquen una determinada religió i tenen en l'avortament un dels seus principals conflictes morals. La problemàtica de l'avortament impregna de més gravetat el conflicte entre la doctrina religiosa i el lliure albir de les dones, així com la relació entre el moviment feminista i la classe governant, ja siguin liberals o sandinistes.

A El Salvador

El Salvador forma part dels països amb la legislació més restrictiva quant a l'avortament. És un dels quatre països que han restringit la seva legislació sobre l'avortament en els darrers quinze anys.

Així, en l'actual codi penal en l'article 133 es castiga el delictes d'avortament amb una penalització de 2 a 8 anys de presó, a la que cal sumar la penalització per homicidi per a qui l'hagi comés. D'acord a aquesta normativa penal el bé jurídic protegit és la vida del concebut però no nat, castigant-se les conductes següents: a) l'avortament comés per una persona diferent a la de la dona embarassada amb el seu consentiment; b) l'avortament comés per una dona embarassada; i c) el consentiment atorgat per la mare per practicar l'avortament. En la redacció de l'article 133 es va prendre en consideració que havia de tenir un paper primordial la vida del concebut no nat sobre la mare.

Aquesta posició fou reafirmada gràcies a la protecció que atorgà la Constitució d'El Salvador al dret a la vida, després de la reforma feta el febrer de 1999. Aquesta reforma establí en l'article 1 de la Constitució que «El Salvador reconeix a la persona humana des del moment de la concepció». (Font: Belissa Guerrero Rivas)

Actualment a El Salvador existeixen una sèrie d'organitzacions, sobre tot feministes, que lluiten per la despenalització de l'avortament en totes les seves formes, amb èmfasi per la despenalització de l'avortament terapèutic. En els darrers anys a més a més es creà l'Agrupació Ciutadana per la despenalització de l'avortament Terapèutic Ètic i Eugènica.

A Cuba

La pràctica de l'avortament a Cuba és legal. Al costat de l'Uruguai (i Mèxic DF) són els únics països d'Amèrica Llatina que compten amb llei de terminis. És un servei institucionalitzat de salut, per això existeix un número important d'hospitals i altres unitats acreditades per a la seva realització amb personal degudament qualificat. El Ministeri de Salut Pública garanteix els serveis d'avortament amb qualitat i seguretat.

El dret a disposar de serveis d'avortament de qualitat i a optar per l'avortament voluntari que es fonamenta en el «lliure

dret de la dona o la parella a decidir sobre la seva reproducció», és un èxit de les dones cubanes en la seva lluita per al ple exercici d'igualtat entre els gèneres conquerit des dels inicis de la dècada dels 60.

A Cuba es registren estadísticament tots els avortaments, inclosos els voluntaris i les regulacions mensuals. S'estima que prop del 20 per cent dels avortaments es relacionen amb una falla dels anticonceptius, i un percentatge similar podria evitar-se per decisió de la parella o de la dona si practica una anticoncepció conscient.

Des de l'any 2000 es van practicar 76.293 avortaments, (34,5 per cada 100 embarassos) el 2012 la xifra s'incrementà fins 83.682 (39,7%). En aquest sentit a l'illa el debat entre les autoritats sanitàries i els col·lectius socials implicats se centra en aconseguir la disminució d'aquestes xifres, per això sembla imprescindible una política preventiva i una educació sexual formal i no formal molt més eficaçes, especialment entre la gent jove.

A Hondures

L'avortament és il·legal a Hondures. El Codi Penal hondureny estableix que l'avortament és un delictes i preveu penes de presó de 3 a 10 anys així com sancions econòmiques, tant per a les dones que se'n sotmeten voluntàriament com per a les col·laboracions necessàries.

Malgrat els riscos que comporta a Hondures, cada any el número d'adolescents que interrompen de manera voluntària i clandestina el seu embaràs s'incrementa.

A més l'abril de 2009 el Congrés Nacional aprovà el decret que recull la prohibició

de les píndoles anticonceptives d'emergència i les equipara legalment amb l'avortament, amb penes que arriben fins als 6 anys de presó. Aquest decret fou vetat poques setmanes després, el 15 de maig de 2009, pel llavors president Manuel Zelaya, que el retornà al Congrés per a la seva modificació.

Però després del cop d'estat, Noé Villafranca, ministre de Salut del Govern «de facto» de Roberto Micheletti, no esperà el dictamen de la Cort Suprema de Justícia. L'octubre de 2009, l'Acord Ministerial número 2744 declarà prohibida la promoció, ús, compra, venda, inclosa la distribució gratuïta de l'Anticoncepció d'Urgència, recollida a la llei vetada pel president depositat. Quasi tres anys després del veto presidencial, l'1 de febrer de 2012, la Cort Suprema de Justícia d'Hondures declarà la píndola d'anticoncepció d'emergència com a «mètode abortiu» (ignorant a la OMS, però escoltant al Vaticà).

Actualment, no existeix una llei de salut reproductiva al país, per fer front a aquestes circumstàncies s'ha articulat un moviment d'organitzacions feministes locals (CEMH, CDM, Col·lectiu Lèsbic Catrachas, CESADEH) en defensa dels DDHH i de la dona per prevenir i evitar les morts de dones pels avortaments provocats clandestins.

A Guatemala

A Guatemala la Constitució Política, en el seu article 3, estableix que l'estat garanteix i protegeix la vida humana des de la seva concepció, així com la integritat i la seguretat de la persona.

El Codi Penal hondureny estableix que l'avortament és un delictes i preveu penes de presó de 3 a 10 anys

L'avortament és un problema de Salut Pública, és la segona causa de mort materna a l'Equador, el 18% de les morts són a causa d'avortaments clandestins

El Codi Penal només contempla la possibilitat d'interrompre l'embaràs amb finalitats terapèutiques (Art. 137) «quan la vida de la mare pot estar en perill pel naixement del bebè» i en el culpós (Art. 139) «la temptativa de la dona per causar el seu propi avortament i l'avortament culpós propi, són impunes».

No es pot determinar el número exacte d'avortaments, ja que és una pràctica il·legal i clandestina, però estadístiques recents mostren un creixement alarmant dels embarassos adolescents a Guatemala, on, d'acord amb les xifres governamentals, una de cada cinc criatures neixen d'una mare adolescent. Dades proporcionades per l'Observatori en Salut Reproductiva (OSAR) mostren que l'any 2012, el 26% de les criatures nascudes eren de dones menors de 19 anys. L'avortament clandestí té conseqüències devastadores socials i a la salut de les dones que tenen menys capacitat de pagar el cost d'un avortament segur.

El moviment de dones de Guatemala afronta aquesta situació amb campanyes de denúncia i sensibilització:

- Denuncien la condició de risc que hi ha per a la salut i la vida de les dones.
- Denuncien el problema dels embarassos adolescents, la majoria resultat de l'abús sexual per familiars propers.
- Reivindiquen un reconeixement de les dones com a subjectes de drets i que poden prendre les seves pròpies decisions.
- Reivindiquen la necessitat d'educació sexual i mètodes anticonceptius accessibles a tota la població.

A L'Equador

Encara que l'actual Constitució de l'Equador pot considerar-se una de les més avançades en qüestions de gènere (gràcies a l'esforç de moltes dones), a l'Equador l'avortament només és legal: «quan la vida o la salut de les dones corren perill i quan l'embaràs és producte d'una violació o estupre a una dona idiota o dement». L'avortament és un problema de Salut Pública, és la segona causa de mort materna a l'Equador, el 18% de les morts són a causa d'avortaments clandestins. Cada 4 minuts una dona avorta a l'Equador, de manera clandestina, insegura i il·legal.

Fou el mateix president de l'Equador, Rafael Correa qui en una de les seves allocucions es negà a despenalitzar l'avortament en casos de violació, aquesta intervenció desencadenà entre els grups feministes i

les organitzacions de dones una onada de malestar i d'indignació.

Des de diferents col·lectius feministes i ciutadans (incloses algunes diputades del partit en el govern) se segueix reivindicant la despenalització de l'avortament. El moviment feminista respongué responsabilitzant el president de les morts per avortaments insegurs i cridaren a la desobediència civil.

Al Marroc

D'acord al Codi Penal, és prohibit de manera estricta l'avortament excepte en cas que sigui imprescindible per salvar la vida de la mare (i només en aquest cas), sempre que hi hagi autorització del cònjuge o, en cas de no existir, amb el permís escrit del cap mèdic de la província o prefectura. (Aquest supòsit acull menys del 5% del total de casos de dones que desitgen avortar).

Per les dones que incompleixen aquest precepte, la Llei preveu de sis mesos a dos anys de presó (Art. 454 del Codi Penal). Per la persona que els practica, entre un i cinc anys de presó; que es converteixen en vint si la pacient en qüestió mor (Article 449 del Codi Penal) i entre 2 mesos i 2 anys als còmplices d'un avortament, els intermediaris o venedors de productes abortius (Article 455).

Això comporta, segons fonts de l'Associació Marroquí de Lluita contra l'Avortament Clandestí (AMLAC), que es produeixin entre 600 i 800 avortaments il·legals diaris (a un preu entre 200 i 1.400 euros), alguns dels quals causen greus complicacions de salut a les dones i pot conduir-les a la mort; un 13% de la mortalitat materna és deu a causes relacionades amb avortaments insegurs.

Encara que són els imams i els líders religiosos els qui adoctrinen en contra de l'avortament en la majoria de les ocasions, amb el suport de l'església catòlica, veus crítiques assenyalen que l'Islam no prohibeix estrictament l'avortament, ni tampoc l'ús d'anticonceptius.

L'Associació Marroquí de Planificació Familiar i l'AMLAC, proposen davant d'aquesta situació de risc l'avortament lliure fins a les vuit setmanes i més enllà d'aquest termini plantegen la possibilitat d'interrompre l'embaràs també en cas de violació, si la mare té problemes mentals i si hi ha malformació del fetus.

MOVIMENT DE DONES

Dones de Negre

Dones de Negre de Sevilla

La xarxa internacional

La xarxa internacional de Dones de Negre neix arran del moviment de dones creat a Israel i Palestina el 1988, i intenta, d'una banda, crear vies d'enteniment i d'afecte, i per l'altra, oferir alternatives pacífiques a la recerca de solucions per als seus pobles com una necessitat d'eleva la veu de les dones davant els conflictes terribles creats a ambdues zones.

Des del seu naixement fins ara, gràcies a conèixer el seu treball, han sorgit poc a poc altres col·lectius de Dones de Negre a diferents llocs del món, des de l'Índia fins a Colòmbia des de Belgrad fins a Sevilla pas-

- s'organitzen des de l'autogestió,
- conflueixen en un espai d'igualtat entre dones en què l'horitzontalitat i l'aprenentatge de sabers compartits alimenten la vida del grup al mateix temps que ens enriqueix de les unes a les altres, i
- estableixen relacions teixint xarxes d'afecte, tendresa i solidaritat com alternativa a les relacions de poder que exerceix el patriarcat.

Aquesta xarxa de Dones de Negre és més viva cada dia i davant qualsevol conflicte s'uneix per donar resposta immediata tant a nivell local com internacional, saben que

sant per molts altres països i ciutats. Així es crea un moviment, al llarg i ample del Planeta de Dones de la resistència activa, no violenta, contra la militarització i el patriarcat que:

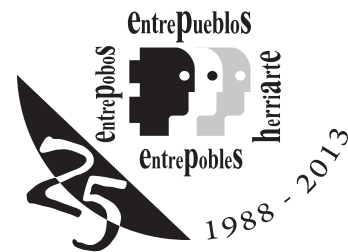
- usa el negre a les places públiques per escenificar el dol davant tanta violència innecessària i el silenci com una manera d'expressió i denúncia,
- creen estratègies que tinguin impacte en l'entorn en què viuen i en les seves pròpies vides intercanviant experiències d'accions no violentes i desenvolupant una cultura de Pau,
- utilitzen la contrainformació donant veu i visibilitat a les dones en zones de conflicte,

allò personal és polític i que cap règim té el dret de parlar en nom de les dones.

Les petjades de la nostra història

La història del moviment de Dones de Negre a l'Estat espanyol es fa visible a l'inici de la guerra dels Balcans. Una guerra associada a veus de dones i amb tradició de lluita feminista a la mateixa regió. Una guerra que afavorí, també, la creació de llaços fonamentals per teixir xarxes de resistència de dones per la pau.

Des d'Itàlia les Dones de Negre (nascudes en solidaritat amb Palestina) brinden espais d'intercanvi entre dones dels Balcans que donaran com a resultat una primera Trobada Internacional de Dones per

La xarxa de Dones de Negre és més viva cada dia i davant qualsevol conflicte s'uneix per donar resposta immediata tant a nivell local com internacional

*En la proximitat
 teixirem la
 nostra xarxa
 les Dones de
 Negre de Sevilla
 amb dones
 d'Entrepobles,
 des de l'amor i la
 tendresa*

la Pau a Vojvodina. Era l'any 92, justament el mateix any que un grup del MOC (Moviment d'Objecció de Consciència) de l'Estat espanyol viatja per tot Iugoslàvia en busca de contactes per crear xarxes de resistència. Allà coneixen a les Dones de Negre de Belgrad, les conviden i van venir al nostre país la tardor del 92 deixant les seves llavors a diferents localitats.

Ran d'aquesta visita, la tardor del 93 es creà la Xarxa de Solidaritat contra les agressions: Dones de Negre. L'hivern del mateix any, a Mérida, diverses Dones de Negre de Belgrad protagonitzen unes jornades que organitza un col·lectiu de dones d'experiències diferents i és allà, on el grup ja format de dones de Sevilla, llença la idea de crear una Xarxa estatal.

Des d'aquell moment, al llarg de tots aquest anys definits per un llarg procés d'encontres i topades, les Dones de Negre de l'Estat espanyol hem continuat estenent les nostres xarxes cap altres punts, alguns llunyans en la distància però propers per les seves vivències en conflictes de diversos tarannà (Colòmbia, Marroc, Síria...) en què hem fet amigues que comparteixen amb nosaltres la seva resistència activa de la no violència i de qui em pres la veu per fer els fets visibles i comuns a totes les dones de la nostra xarxa. Altres, propers, amb dones del nostre entorn

amb qui ens unim des de les afinitats ideològiques i solidàries per donar resposta a situacions de violència llunyanes i properes.

En la proximitat teixirem la nostra xarxa les Dones de Negre de Sevilla amb dones d'Entrepobles, des de l'amor i la tendresa. Primer amb la nostra Alejandra amb qui ens fusionàvem en Solidaritat amb Palestina, el grup de suport a les dones marroquines de les Dues Ribes, la visibilitat de la terra i les jornaleres dels nostres pobles i el coneixement dels projectes duts a terme per Entrepobles. Al mateix temps i després, amb la nostra estimada Dolo amb qui continuem compartint la creació de xarxes amb Colòmbia, Marroc, Guatemala, amb qui ens nodrim dels sabers de les dones indígenes del Perú, de Paraguai... i amb qui compartim reflexions i lluita per la justícia social local (Nosaltres decidim, *corralas* –habitats dignes–, assemblea de dones populars i diverses, plataforma amb Colòmbia...) i internacional. Així que fa ja bastants anys que les nostres xarxes s'entrecreuen i que la nostra resistència no violenta envers els poders patriarcals busca un lloc comú d'horitzontalitat i de cures i de tendresa on trobar-nos entre iguals en la proximitat i donant veu a les dones amigues silenciades a altres llocs del planeta. Juntes anem deixant les nostres petjades. ■

Pedagogia de la desobediència

Jaume Martínez Bonafé

El món està cada vegada més colonitzat per normes administratives i jurídiques que regulen el conjunt dels actes de la nostra vida quotidiana. Aquesta colonització de la vida per la norma arriba també a l'escola, l'institut o la universitat. I naturalment, també als carrers i les places de la ciutat. En resum, al conjunt d'espais i de temps, institucionals o no, en què construïm la nostra identitat i socialització. La regulació constant de la vida per la norma es produeix, tanmateix, d'una manera aparentment banal, poc transcendent, irrelevant.

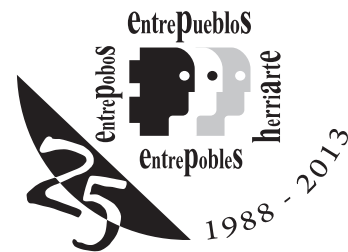
Posem un exemple. Em va cabrejar que d'un dia per l'altre em diguessin que havia de «programar per competències» (feia quatre dies que ens havien dit que tots havíem de ser constructivistes! I ara tornaven als objectius operatius amb un altre nom). Vaig protestar la imposició d'aquesta norma, però certament érem ben pocs i, naturalment, jo vaig continuar programant pensant especialment en la qualitat i el sentit de les activitats que proposava a l'aula. I explicava allà on podia la meua negativa a programar segons un model imposat d'una manera burocràtica, perquè una de les característiques, al meu entendre, de la desobediència és el seu caràcter públic.

Mesos més tard em digueren que una de les innovacions del procés de Bolonya a la universitat era que l'alumnat hauria de firmar la seva assistència a l'aula. Era realment ridícul veure els xavals firmant sobre un paperet posat a l'entrada. Jo vaig protestar i em vaig negar a una pràctica institucional que pretenia fer-nos creure que algú és a l'aula perquè hagi firmat un paper. Sempre he cregut que s'hi és de debò quan la mirada, el cor, la raó, el desig, són vius dins d'aquelles quatre parets, i això no passa perquè escalfis el seient, sinó perquè realment s'ha pogut encendre la flama del desig per una educació viva i activa, la qual cosa no depèn d'una firma. Tanmateix, veia astorat a col·legues dipositant a l'entrada de l'aula la quadrícula per a les firmes.

Ara m'assabento que algunes escoles volen incorporar la firma digital entre el professorat. Increïble. Tan increïble com quan em van explicar –d'això ja fa temps– que el director i amo d'un col·legi privat tenia connectats els intèrfs a les aules

per assabentar-se del què hi passava. Una mena de Gran Germà abans que el concepte orwel·lià fos pervertit per la televisió brossa. Podeu continuar vosaltres la llista de despropòsits normatius. El procés de colonització és constant i continuat. Ho diré d'una altra manera: cada dia perdem capacitat d'autonomia, de creació d'un subjecte docent amb capacitat i voluntat per respondre dels seus actes. Ens deixem fer, i ens fan a la seva manera i conveniència.

Davant aquesta pressió, política, només se m'acut una resposta política: la desobediència. Són moltes les lluites que s'han guanyat perquè moltes persones han decidit no secundar la norma administrativa. Mireu, ara mateix, la Plataforma d'Afectats/des per la Hipoteca (PAH) i en general, tots els moviments socials que s'enfronten a diferents impositcions administratives i jurídiques. Cada dia som més, cada dia amb més força i cada dia se'ns ha de tenir més en compte. I crec que aquesta desobediència té una pedagogia, una manera d'aprenentatge social que ens apropa, ens organitza, i ens empodera amb sabers estratègics. És una pedagogia que nodreix de conceptes i de procediments l'escola pública i popular, que la fa visible, que treballa des de projectes concrets amb una clara intencionalitat pràctica i transformadora. És una pedagogia amb subjecte, des del subjecte, des del cos, les veus i l'experiència viva de cadascú, però és una pedagogia dialògica, perquè és només des de la trobada, l'escolta i el diàleg amb l'altre diferent, que teixim xarxes d'acció i xarxes de poder. I naturalment, és una contrapedagogia institucional: tots els processos d'escolarització es pensen per seguir la norma, la rutina, l'obediència, la submissió. ■

És una pedagogia que nodreix de conceptes i de procediments l'escola pública i popular, que la fa visible, que treballa des de projectes concrets amb una clara intencionalitat pràctica i transformadora

III Trobada d'Experiències Transformadores

«Vivim un temps en què el discurs dominant és el de la individualització, però hem de recuperar allò social, ja que allà podem trobar maneres pedagògiques de canviar les coses» ens deia Jaume Martínez Bonafé en l'obertura de la III Trobada d'Experiències Transformadores realitzada els dies 6, 7 i 8 de desembre de 2013.

Per parlar de l'educació en aquests temps d'incertesa i dels desafiaments que ens trobem era important reflexionar sobre la nostra manera de viure en l'actualitat

Davant una situació en la qual el capitalisme i el neoliberalisme ens han dut cap aquesta individualització, com podem construir processos col·lectius de canvi? Què entenem com a transformador? Com podem crear una estructura socioeconòmica que ens ajudi a construir «una vida vivible» i per a la «sostenibilitat de la vida»?

La III Trobada d'Experiències Transformadores fou un espai on poguérem reflexionar, repensar, experimentar i sentir-nos participants d'un procés d'aprenentatge sobre quina educació crítica i transformadora volem per al futur.

Per això, de les 63 experiències transformadores presentades, se n'escolliren 16 per exposar durant la Trobada. Davant la situació actual de crisi, aquestes iniciatives són respostes d'acció de persones, organitzacions i col·lectius socials, de dones, grups ecologistes, centres escolars, AAVV, ONGD... que s'estan fent arreu de l'Estat espanyol.

Per parlar de l'educació en aquests temps d'incertesa i dels desafiaments que ens trobem era important reflexionar sobre la nostra manera de viure en l'actualitat. Aquesta reflexió vingué de la mà d'Àlicia García San-

tos, que ens explicava que per a crear noves formes d'estructuració sociopolítica hem de repensar-les des de dos aspectes:

1. Mediambiental: ser conscients que no podem créixer de manera il·limitada en un planeta finit. El dogma del creixement és a la rel del problema.

2. Interdependent: el sistema tendeix a fer-nos ignorar que la vida humana és precària, inestable i que necessita que en tinguem cura per tirar endavant

Des d'aquests dos punts, el repte de l'educació és conèixer la importància de l'ajuda entre les persones i tenir cura de la naturalesa, per la necessitat de resituar la vida al centre i de posar la producció al servei de la vida i no al de l'acumulació de capital.

Per la seva banda, Jaume Martínez Bonafé, ens parlà d'una educació basada en el subjecte, en les biografies, en el reconeixement del subjecte polític; d'una educació que ens permeti llegir críticament la societat, créixer, donar-nos llibertat; una educació pública basada en el desig o en l'oportunitat, on el poble pugui pronunciar-se i construir per ell mateix; una educació que neix de les nos-

tres entranyes, en el nostre territori, que es construeix des de la seva memòria, educació de i en la ciutat, on els carrers són les teories del fet social, en què el currículum es construeix trencant l'estructura tancada de l'aula.

En darrer terme, ens interpel·la perquè elaboréssim una proposta d'urgència: la **Pedagogia de la desobediència**. Què coneixem i com ho coneixem? Quin seria el currículum de la desobediència? Ens convida a posar en crisi l'epistemologia d'allò que ens han ensenyat.

Ara bé, què és allò que fa que una experiència educativa sigui transformadora?

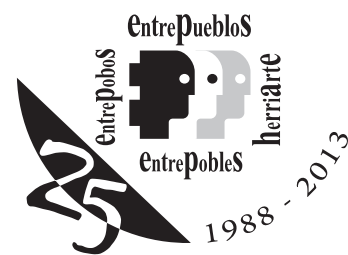
Oscar Jara, ens donà algunes pautes per reflexionar sobre això. Una experiència transformadora és un procés que treballa i combina el desenvolupament personal i grupal, que s'orienta a una acció. Aquestes accions provoquen canvis en la manera de relacionar-se i actuar o de viure en la quotidianitat, trenca amb els esquemes socials acceptats pel sistema; reconeix el potencial transformador d'altres experiències col·lectives amb les quals creem xarxes; que subverteixen el patriarcat mitjançant els afectes i el treball de cura i l'acció dels processos de lluita propis; i que treballa des del pla mental, l'acció i l'emocional.

Augus, Rafael i Juanca del Programa Democràcia i Transformació Global del Perú ens explicaren que per a ells l'educació crítica es basa en uns principis: no pot existir una educació que nega la multiplicitat de la nostra identitat, que nega les nostres experiències prèvies, la nostra espiritualitat, les nostres emocions. L'educació popular s'ha de fonamentar en els aprenentatges i els coneixements que duem cada persona, la separació entre experts i alumnat no és tan real: valorar els sabers que viuen als nostres pobles, potenciar la capacitat d'aprendre juntes des de llenguatges diferents, educar-nos col·lectivament en diàleg.

La mateixa trobada volia ser una experiència transformadora, tenint en compte diversos aspectes: una visió local/global, una mirada feminista, una construcció col·lectiva del coneixement i de diàleg de sabers. Per això, es creà un equip metodològic que preparà diferents dinàmiques participatives en funció dels diferents espais; en coherència amb la Trobada es va escollir l'Alberg Centre de l'Esplai que segueix criteris mediambientals; es va oferir un espai de ludoteca amb jocs cooperatius cedits per

l'Associació Artijoc; es va fer una visita guiada al Barri de Sant Cosme per tal de conèixer les entitats locals i les seves experiències transformadores (organitzada per l'entitat local GATS); mitjançant eines com el teatre social, participarem en el Forum-Teatre «Participa... Què?» de la Xixa Teatro i, finalment, les conclusions dels tres dies de la trobada vingueren de la mà de Carambita i Protona de Clown Destino Teatro.

La gran pregunta que ens queda és: i com ho farem demà? Volem continuar avançant

en aquestes reflexions, sobre què és transformador, al voltant de com construïm una pedagogia de la desobediència, una pedagogia de la pregunta que no admet respostes fàcils, que transgredeix allò imposat i establert. Com construïm unes altres estructures socioeconòmiques per a la sostenibilitat de la vida?

Per això, els dies 9, 10 i 11 d'octubre de 2014, a Vitoria-Gasteiz es realitzarà el IV Congrés d'Educació per al Desenvolupament (ED), *Canviar l'Educació, per canviar el món... Per una acció educativa emancipadora!* (<http://www.congresoed.org/>)

Les conclusions de la III Trobada d'Experiències Transformadores podeu trobar-les al nostre Blog (<http://experienciasdetransformacion.entrepueblos.org/es/>)

Gràcies a totes les persones que han fet possible aquesta Trobada! ■

La gran pregunta que ens queda és: i com ho farem demà?

L'efecte Gamonal

Fernando Cabrejas – Veí de Gamonal i soci d'Entrepobles-Burgos

Quan m'he aturat a pensar com comença la lluita de Gamonal m'adono que portem en ella força temps. Des dels anys 80 i 90 amb els moviments 0,7%, impulsats pels Comitès de Solidaritat amb els països del Sud, després amb les jornades de lluita a diferents punts de l'estat per denunciar els bancs i les polítiques neoliberals, i ja en el segle XXI amb el moviment 15M. I continua en anys successius encarnada en les diferents «marees» en defensa dels serveis públics i socials, en les assemblees de persones aturades, en les plataformes antidesnonaments...

*La lluita
 d'aquest
 Gamonal
 comença
 l'Octubre de
 2013, quan es
 constitueix la
 plataforma
 «Bulevard, ara
 no» integrada
 per associacions
 de Veïnes i veïns
 de la zona*

Moviments que representen la postura d'una gran part de la ciutadania que reclamem el repartiment de la riquesa i del treball, solidaritat amb aquells que la necessiten...

A Gamonal s'enfronten, d'una banda, la mala gestió dels diners públics, la inoportunitat d'una obra molt cara que busca més l'especulació urbanística que la millora d'un entorn urbà, la manca d'informació i l'actitud d'un equip de govern que imposa i no dialoga, i per l'altra, un barri acostumat a

nya, en deixar a la gent sense casa, defensar corruptes...

La lluita d'aquest Gamonal comença l'Octubre de 2013, quan es constitueix la plataforma «Bulevard, ara no» integrada per associacions de Veïnes i veïns de la zona. S'organitzen diferents mobilitzacions amb la intenció d'aconseguir una reunió amb l'equip de govern de l'ajuntament de Burgos, per fer-los arribar els nostres arguments i propostes: manifestacions, teatre, bicicla-

aconseguir millores a còpia de lluites, d'unió de veïns i veïnes mitjançant el teixit social reivindicatiu.

A Gamonal, opinem que els 8 milions d'euros que costava aquesta obra eren més necessaris per altres intervencions en el barri o a la ciutat de Burgos, o potser per alleujar el deute que té (que tenim) la ciutat.

Com a teló de fons, aquesta crisi, aquests governs dolents, que no dubten a gastar diners de totes i tots en benefici d'unes poques persones, que no es preocupen dels problemes de les persones: no dubten a reprimir manifestacions i concentracions, en aixecar tanques de la vergo-

tades, assemblees... Aquestes associacions compten amb el suport de tots els grups de l'oposició municipal i no obtenim cap resposta.

El dia anterior a l'inici de les obres, aquesta plataforma es dissol, davant la tensió que es viu entre manifestants i policia, en la darrera manifestació antibulevard, quan les tanques i les casetes d'obra ja eren col·locades.

Des de l'inici de les obres, les veïnes i els veïns ens concentrarem al voltant de les obres per continuar informant i mostrar el nostre rebuig a la intervenció, i decidirem seure'ns davant la sortida de camions per

impedir el desenvolupament normal dels treballs.

A partir d'aquest moment la història és coneguda, encara que sí que m'agradaria exposar la meua opinió davant algunes qüestions:

- La greu manipulació i criminalització que s'ha pretès, no des dels mitjans de comunicació (que ja és greu), sinó des dels representants polítics amb responsabilitat de govern, com el Secretari d'Estat de Seguretat o el Ministeri d'Interior, que acusaren, sense proves, de radicals organitzats a veïnes i veïns del barri.
- Que les accions de destrossa es realitzaren especialment a oficines bancàries de la zona, elements de les obres, i algun element del mobiliari urbà.
- Que durant quasi una setmana patirem al barri una situació d'estat policial, amb detencions i identificacions arbitràries. I que aquestes continuen encara envers alguns col·lectius i persones.
- Que es produïren moltes detencions arbitràries i injustes, i que la incertesa d'aquestes persones i famílies davant les possibles repercussions en el futur és gran.
- Gamonal ha estat la gota que ha omplert el got, i cal que sigui l'espurna que encengui la mobilització popular.

Perquè hi ha recursos suficients perquè les persones puguin viure de manera digna en aquest planeta, perquè hem de defensar un desenvolupament i un creixement sostenible, cooperatiu i solidari, perquè no podem deixar el futur en les seves mans...

A Gamonal hem aconseguit que transcedeixi la lluita contra un bulevard i que se'n parli que moltes famílies ho estem passant malament, que hi ha famílies que duen

molts anys passant-s'ho molt malament, (tan malament que la gent mor per carencies tan bàsiques com medicaments, menjar...), mentre altres, unes poques, acumulen béns incalculables.

La repercussió i el suport a nivell nacional, i fins i tot internacional, ha estat immens, i han estat fonamentals per paralitzar les obres.

El treball col·laboratiu entre persones i col·lectius de diferent ideologia i procedència centrant-nos en allò que ens uneix, la simbiosi entre joventut i maduresa han estat admirables. Especialment encomiable i esperançadora ha estat l'actitud i la implicació de la gent més jove: Qui diu que no hi ha joves a la lluita? Això no és cert, tal i com s'afirma rotundament en una frase pintada a una paret: «Ens hem aixecat, agenollar-nos mai».

I encara que les manifestacions multitudinàries i l'assistència a les assemblees hagi descendit, queda una estructura de comissions de treball forta, una continuïtat de propostes per al barri i per a la ciutat i una supervisió del treball de les i els nostres representants polítics, que deixen clar, que no estan a l'altura de les circumstàncies i d'aquest treball assembleari i de participació directa tan enriquidor.

Nosaltres hem de prendre les regnes de les nostres vides. Prou de delegar en incompetents! Perdem la por a parlar i a exposar les nostres idees! Compartim espais i temps! Aprofitem les noves tecnologies per compartir les coses bones entre totes i tots...!

Penso que en el fons Gamonal està servint perquè, com deia Eduardo Galeano, avancem a l'encaç d'aquesta utopia que ara, espero que sigui una mica més a prop. ■

Queda una estructura de comissions de treball forta, una continuïtat de propostes per al barri i per a la ciutat i una supervisió del treball de les i els nostres representants polítics

On trobar-nos:

DOMICILI SOCIAL: Av. Meridiana 32, ent. 2a (esc. B), 08018 Barcelona
T. 93 268 33 66 · F. 93 268 49 13 · www.entrepobles.org · info@entrepobles.org

ANDALUSIA

- ep.andalucia@entrepobles.org
- <http://entrepoblesandalucia.wordpress.com>
- Colectivo Diamantino García
C/ Pozo 12 · 41657 Los Corrales

ASTÚRIES

- ep.asturies@entrepobles.org

CASTELLA-LA MANXA

- ep.castillalamanxa@entrepobles.org

CASTELLA I LLEÓ

- ep.zamora@entrepobles.org
- ep.burgos@entrepobles.org
- ep.valladolid@entrepobles.org
- <http://entrepoblesburgos.wordpress.com>
- <http://entrepobleszamora.wordpress.com>
- <http://entrepoblesvalladolid.wordpress.com>

CATALUNYA

- penedes@entrepobles.org
- <http://entrepoblesbages.wordpress.com>
- <http://entrepoblespenedes.wordpress.com>
- C/ August 21, entl. 1a · 43003 Tarragona
- C/ Raiers 13
25500 La Pobla de Segur (Lleida)
- Av. Meridiana 32, ent. 2a (esc. B)
08018 Barcelona

COMUNITAT DE MADRID

- ep.madrid@entrepobles.org
- C/ Campomanes 13, 2º izq. · 28013 Madrid

EUSKAL HERRIA

- herriarte@gmail.com

ILLES BALEARS

- C/ Carme, 6 · 07701 Maó (Menorca)
- entrepoblesmallorca@yahoo.es

LA RIOJA

- Apdo. 1.327 · 26080 Logroño

PAÍS VALENCIÀ

- alacant@entrepobles.org
- www.entrepoblesalacant.wordpress.com
- entrepobles.valencia@gmail.com
- C/ Sant Isidre 9 · 03803 Alcoi
- C/ Eslava 123 · 03204 Elx
- C/ Venezuela 1 · 03610 Petrer
- Paratge Sant Josep. C. Pipa 7
12600 Vall d'Uixó (Castelló)

REGIÓ DE MURCIA

- Centro Social La Paz
C/ Antonio Abellan s/n · 30006 Múrcia

Aportacions econòmiques

Banc Popular (0075) Oficina (0128) Núm. c.c. (83-0600501829) • Via Laietana 33 · 08003 Barcelona

EntrePobles - BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sol·licitud d'ingrés com a soci/sòcia

Nom i cognoms

NIF*

Data de naixement

Adreça

C.P. Població

Telèfon Professió

Correu electrònic

Quota anual 75 € 125 € o €

Si tens dificultats econòmiques posa't en contacte per flexibilitzar la teva aportació.

EntrePobles recomana fixar-la en el 0,7% del salari.

Ordre de pagament per a l'entitat bancària

Banc / Caixa

NUMERO DE CUENTA - IBAN									
IBAN	ENTIDAD	SUCURSAL	D.C.	NÚM. CUENTA					

Sol·licito que fins nou avís, carreguin al meu compte o llibreta els rebuts que periòdicament els presentarà a nom meu **EntrePobles**

Nom i cognoms

Adreça

C.P. Població

Firma

*NIF imprescindible per a desgravament en l'IRPF.

Avis legal: De conformitat amb el que estableix la llei orgànica 15/1999, de 13 de Desembre, de protecció de dades de caràcter personal, i la Llei 34/2002, d'11 de juliol, de serveis de la societat de la informació i de comerç electrònic, l'Associació Entrepobles/Entrepobles/Entrepobos/Herriarte garanteix la confidencialitat i seguretat en el tractament de les dades de caràcter personal, necessaris per poder formalitzar la inscripció com a soci/a. Es pot exercir el dret d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició mitjançant un correu electrònic a la bústia info@entrepobles.org o per mitjà d'un escrit a: Associació Entrepobles - Av. Meridiana 32, ent. 2ª (esc. B), 08018 Barcelona.